

1902.
november 22

A MI LAPUNK

8-ik sz.

MAGYARORSZÁG ÖSSZES IPAROSAINAK ÉRDEKEIT SZOLGÁLÓ HETI KÖZLÖNY
S IPARTESTÜLETEK HIVATALOS LAPJA.

Előfizetési ár: Egész évre 4 korona. MEGJELEN MINDEN SZOMBATON. Előfizetési ár: Félévre 2 korona.

Felölő szerkesztő: Babós Elek. — Társ-szerkesztők: Lábdy Antal és König S. — Kiadja a szerkesztőség.

Szerkesztőség: Szeged, Csekonics-utca 1., ahová a kéziratok küldendők.
Lap-bizottság: Régedon Sándor építész. Páffy Dániel vasöntőde és gépgyáros. Brauswetter Ottó órágyáros. Braun János hangszer készítő.
Kiadóhivatal: Szeged, Kárász-utca 7-ik szám. (Braun János hangszerkészítő,) ahová a pénzek küldendők.

HETI NAPTÁR.

1902. november 23-tól 29-ig. (Az évnek 47. hete.)

November 23. Vasárnap: Kelemen
24. Hétfő: Ker. János
25. Kedd: Katalin
26. Szerda: Konrád püspök
27. Csütörtök: Virgil püspök
28. Péntek: Rufusz
29. Szombat: Szaturnin.

Hamis pártfogók.

Sokszor találkozunk a napilapok hasábjain iparérdeket érintő közleményekkel. Igaz, hogy nem mindig alaposak ezek, de azért a jóindulat mégis köszönetet érdemel. Mert jóindulattal találkozunk bőven, csak hogy sokszor a jósnak háttere van és ami még gyakoribb: ez még tájékozatlansággal is párosul. Ilyen jóakarattal nyilatkozott meg legutóbb egyik szegedi napilap hasábjain a *vasuti árucsarnokok* ügyében. Hírül adta ugyanis a jól értesült ujság, hogy a szegedi vasutállomásokon elárusító csarnokot akar létesíteni a Bettelheim és társa budapesti cég, mely jogot nyert *kizárólag magyar eredetű* iparcikkeknek az állomásokon való elárusítására. A kereskedelem és ipar nagy érdekét látván sértve, ki akarja üzetni Szegedről e vállalatot és leczkérteti a kamarát, hogy miért engedi e „merényletet“.

A kamarának úgy látszik, nincs szüksége a védelemre, mert nem is felelt a csipkedésre. Ebben igaza lehet a kamarának, de mi nem térhetünk oly egyszerűen napirendre e kérdésben, mert rá kell mutatnunk, hogy mily felületes információ alapján irányítják némely helyütt a közfelfogást és minő lelkiismeretlen könnyelműséggel dobnak sokszor a piacra megjegyzéseket hozzáértés nélkül a napi élet krónikásai.

Lássuk csak, hogyan áll az eset. Fontos ezt iparosainknak is tudni, mert az ezen ügy-

ben bizonyos oldalról megindított harc sokakat megtévesztett.

Tudvalevő dolog, hogy a Magyarországon évenként sok millió értékben fogyasztott diszmiű és játékaruk kilencztizedrésze Ausztriából jön. A nagykereskedőknek kényelmesebb is, gazdaságosabb is Ausztriából hozatni kész cikkekét és nem törődnek azzal, hogy itthon nyomorog az iparos, nekik a kényelmes üzlet és a tisztességes haszon a fő. Minek gondolnának arra, hogy magyar forrást is lehetne talán teremteni; minek törődnének azzal, hogy a tömeges rendelésre talán itthon is lehet iparost kapni? Nagy forgalom és kevés gond, ez a fő.

Ezt mindenki elismerheti, hogy így van; hiszen minden ember boldogulni akar és hazafiságból az anyagi érdekeit és nyugalma ritka ember veszélyezteti. Ment tehát a dolog rendjén egész mostanáig, míg egy lelkes hazafi (egy budapesti tanár) fölvetette az eszmét, hogy valamelyes előny adását kellene a kereskedőket a magyar beszerzési források kutatására rábírni.

Tetszetős ötletül ajánkozott az a terv, hogy engedtetnék meg valamely nagy cégnek az állomásokon elárusító csarnokokat fölláztatni. Itt parancsol az állam, tehát megszabhatja, hogy csakis magyar gyártmányok kerüljenek forgalomba. Ellenőrizni is lehet, hogy visszaélés ne történjék. Következéseiben rendkívül fontos ez a terv a magyar iparra. A cég ugyanis csak akkor lehet versenyképes a magyar gyártmányaival, ha nagy tömegben szerzi be áruit. A nagy tömeget pedig az aránylag kevés állomáson (mert a nagy költség miatt nem sok állomáson érdemes csarnokot állítani) értékesíteni nem tudja, kénytelen lesz a nagykereskedelmet venni igénybe. Az ily módon előálló egészséges alakulás a kereskedelemben meghonosuló verseny révén egész iparágaknak veheti meg az alapját. De nemcsak ez az előny. Népszerűsíteni, megismertetni fogja a hazai ipartermékeket az, ha az állomásokon átutazó közönség magyar emléktárgyakat vesz.

Kérjük az előfizetési díjak szives beküldését.

E helyes és minden irányban megfontolt terv már 2 éves. Nem akadt addig vállalkozó annak megvalósítására, miglen a Bettelheim czég, mely főállása óta több mint 20 millió korona értékű iparcikket hozott be Ausztriából, nagy arányú forgalma mellett, — most magára vállalta a feladat keresztülvitelét. Mintegy 200 magyar ipari vállalat dolgozik is már a czég részére, mely még mindig kutat iparosok után, kiknek segélyével összes forgalmát mentesíteni kívánna az osztrák iparcikkek behozatalától.

Magasztos terv, magasztos eszme ez, mely ellen agitálni hazafiatlan dolog. És mit hoznak föl az ellenségek? Azt hogy egy czég „monopolizálja“ a forgalmat. Ez az érv erőszakolt, az a pár állomási csarnok számba vehető versenyt nem okoz. Annyi, mintha egy üzlettel több létesülne a városban, amit megakadályozni senki sem tud. A verseny miatt fölhozott ellenérv tehát nem alapos, ellenben az bizonyos, hogy másként nem volna a hatásaiban kétségtelenül hasznos és fontos terv keresztülvihető, mint így, ha egy czég van megbízva, mert tekintve attól, hogy az ellenőrzést így lehet csak sikerrel gyakorolni, a magyar iparcikkeket sem tudnák előállítani, ha szétforgácsolódna a forgalom. Ugyan ki vállalkoznék arra, hogy pl. egyedül a szegedi állomási csarnok szükségletét tisztán és kizárólag magyar terményekből állítsa egybe? Vajjon tudna-e versenyképes magyar cikket előteremteni kisebb méretű forgalom mellett egy vidéki czég? Hiszen láthatjuk, tudjuk, hogy a vidéki kereskedő jórészt azért árul bécsi portékát, mert maga nem teremtheti meg az ipart, hogy annak igénybevételével versenyképes áruhoz jusson.

Nincs itt sértve sem az ipar, sem a kereskedelem érdeke. Az igaz, hogy bizonyos mértékben egyik-másik budapesti nagykereskedő czég kényelmetlenül gondol arra, hogy a magyar ipart igénybe vevő és tekintetben uttörő munkát végző Bettelheim czéget sokan fogják pártolni a magyar eredetű iparcikkek miatt, de módjában áll ezeknek is hasonló módon bevezetni üzletkörükbé a magyar ipart, hiszen van tér elég. Versenyezzenek vele. Teremtsenek ők is magyar beszerzési forrásokat, a magyar ipar hálás lesz ennért. Vetkőzzenek ki ők is a nyugalmas gondtalanságból és foglalkoztassák ők is a kereset nélkül való magyar munkáskezeket!

Igaz, hogy ez bajlódással jár és e miatt van a vásári zaj, a komoly érvek nélkül való csata bizonyos oldalról, mely eredményre úgy sem vezethet. Elsősorban azért, mert az engedély ki van már adva, az államvasutak igazgatósága hosszabb időre — jól megfontoltan — megkötötte már a szerződést, tehát változtatni azon nem lehet.

Kár tehát a vizet zavarni, különösen pedig az ipar érdeket hangoztatni és „merényletet“ említetni a tervet ellenzó cikkekben, melyek

látszólagosan a közérdeket akarják szolgálni, de kilátszik, hogy azok irói irányatosan akarják ferdíteni a tényállást valamely elrejtett érdekből.

Ilyen jóakarókat nem kérünk, mert hamis az okoskodásuk, az ilyen „közműködést“ köszönjük, mert csak azon jóakarót szeretjük, aki őszinte, igaz és hozzáértő.

Egy iparos.

A kétszázmillió beruházási kölcsön és a gyáriparosok szövetsége.

Lapunk 5-ik számának hírei között röviden mi is megemlékeztünk a pénzügyminiszternek azon törvényjavaslatáról, melyet a közelmúltban nyújtott be a képviselőháznak.

E javaslatban kétszázmillió korona hitelt kért a kormány azon célból, hogy az országos üzletpangás s az ezzel karöltve járó s fokozatosan növekedő munkahiányon állami beruházások megrendelése által legalább rövid időre enyhítsen.

Már akkor jeleztük, hogy e rengeteg nagy összegből az ország kisiparosainak mi sem fog jutni, mivel elsősorban a fővárosi nagy vállalatok és gyárak fogják azt felemészteni.

És mi lesz az eredménye? Egy-két évi sovány munka a munkásoknak, egy pár százalékkal több osztalék a részvényeseknek s azután ismét ott vagyunk, ahol előbb voltunk: a munkahiány újra megjelenik a jajgató gyárakban és hazánk népe hosszú időn át fizetheti majd a töke- és kamattörlesztésekből eredő nagyobb adókat.

Hol itt a hiba? Mert, hogy valahol hibának kell lenni, az bizonyos.

Lehet, hogy a keletkező vállalatok nem vették figyelembe a hazai szükségletek mineműségét és mennyiségét és egymás nyakára újabb és újabb hasonló gyárakat létesítettek; — a szükséglet növekedésével lépést nem tartva — oktalan versenyt idéztek elő; a külföldi munkásokat ide csodították s most, miután nem számoltak a fogyasztók szükségleteivel és a szakmunkásoknak természetes, fokozatos fejlődésével — minduntalan beáll az üzempangás és a munkahiány. Lehetnek egyéb okai is az üzletpangásnak, de ennek keresését bizzuk a nálunknál hivatottabbakra.

Annyi bizonyos, hogy folytonos állami segítségmunkával gyárainkat fönn nem tarthatjuk, föntartanunk nem szabad, mert ez által az adózatokat terheljük meg tulságosan s az állam egyéb közszükségeit rövidítjük meg. A megadóztatás alól a kisiparosok sem vonhalók ki s így ők ugyszólva: ellenségeiket anyagi áldozatokkal támogatnák.

Az is bizonyos, hogy a már létező gyáraink fentartása közszükség, amiről úgy az államnak, mint az illetékes tényezőknek okvetlen gondoskodniok kell.

De már az ellen okvetlen állást kell foglalni, hogy az évről-évre megújuló munkahiányon

az államkincstár ily óriási összegekkel akarjon segíteni egyéb közszükségeinek és az adófizető polgárok s ezek közt hétszázézer kisiparos érdekeinek rovására.

És mégis mit tapasztalunk?

Azt, hogy míg hazánk kisiparosai, kiknek a kétszázmillióból még az a bizonyos „morzsa“ sem jut, közönnyel, hallgatagon viselkedik: a telhetetlen fővárosi nagy-ipar pedig elégedetlenkedik s még nagyobb áldozatokat követel.

Mint értesültünk a magyar gyáriparosok országos szövetsége közelebb gyűlést tartott az állami beruházás ügyében, melyen az összes, e kérdésnél érdekelt iparágak képviselői résztvettek. Az értekezleten megjelent gyárosok az ipar válságos helyzetével foglalkozva, annak feltüntetésére számos adatot hoztak fel s kimutatták, hogy a legtöbb üzemben a munkások létszáma 3—4 esztendővel előtti állapothoz képest a felényire, sőt sok esetben még ennél is nagyobb mértékben csökkent.

Hozzátehető, hogy ez a kisebbsült munkáslétszám is csak a gyárosok, hosszab időn át el nem viselhető áldozataival és csupán a munkaidő leszállításával volt fentartható.

Ennek megfelelően a gyárak teljesítő képességüknek átlag fele, többnyire azonban csak egy harmadrész arányban voltak foglalkoztatva.

Tekintettel a sürgős orvoslást igénylő viszonyokra az értekezlet elhatározta, hogy a szövetség sürgősen újabb felterjesztéssel fordul a kormányhoz, melyben az állami beruházásokra fordítandó összeg felemelését kéri, mivel a pénzügyminiszter előterjesztésében jelzett beruházásokkal az ipar mostani helyzetét megjavítani képtelen.

A beruházásokra szánt összeg annál elégtelenebb arra, hogy a magánipar helyzetét csak valamennyire is türethetőbbé tegye, mert a tervbe vett munkálatok tetemes része az állami üzemeknek jut, a másik pedig nem bír az ipari beruházások természetével, hanem más gazdasági céloknak szolgál.

Ezek hangsúlyozása után kérni fogja a szövetség az állami megrendeléseknek a magánipar és kincstári üzemek közt való helyes arányosítását.

* * *

No lám! A szövetség azt hiszi, hogy az állam e kényszerkölcsönrel nem a mindennapi munkára szorult szegény munkások sorsán óhajt segíteni, hanem mindig csak az ő telhetetlen zsebeiket akarja tömni. Reméljük, hogy csalódik.

Az államkormányzat feladata nem ez, hanem az, hogy elsősorban az apró adózó, államfentartó polgárainak kenyérszükségletét pótolja, ebből a szempontból pedig különbséget tenni gyáraink között nem lehet és nem szabad s csak helyeselni tudjuk, hogy az állami gyárakat ép úgy részesítik az inségmunkában, mint a magánvállalatokat. Csakhogy jusson ám valamicske a sokból a kisiparnak is!

Tudós iparosok.

(Lapunk előbbi számaiból térszűke miatt maradt ki.)

E cím alatt foglalkozik a közvélemény most egy furcsa esettel, mely közelebb Bécs-ujhelyen történt s amely különös világításban tünteti föl az osztrákok hosszuhaju felfogását.

Ez eset is fényesen igazolja a magyar szabadelvűséget. Minálunk az ily eseteken semmiféle iparos-intézmény fön nem akadna, sőt dicséretre méltatjuk az olvan törekvő iparos szülőket, akik mesterinas fiaikat mentől nagyobb iskolai műveltséggel és tudással igyekeznek az iparos pályára kiképeztetni és manapság már nem is ritka az ily esetek száma. Sőt Szegeden is ismerünk két fiatal iparos segédet, kiknek egyike a szabóipar mellett gimnáziumi tanulmányait végezte, a másik pedig a hentes-mesterség elsajátítása mellett, annak rendje és módja szerint leértsegített és ma mindkét ifju szülei üzletének nem csak a legértelmesebb segédmunkása, hanem egyszersmind levelezője és könyvelője is.

Nálunk bizony sem az ipartestület, sem semmiféle más ipari hatóság ezen fön nem akadt. Vajha e két gyakorlati gondolkozású iparos-szülőt mentül többen követnék!

Ezen ifjaknak bizonyára nem lesz majd alkalmunk panaszkodni a társadalom mellözése miatt.

Az iparos-tanoneczképzés az, ami az építőnek az épület-alapozás. Mindkettő csak úgy felel meg céljának, ha kellő időben megfelelő gond fordítatik rá. Kívánatos, sőt szükséges, hogy az iparos pályára kerülő ifjak mentől nagyobb iskolai képzettséggel menjenek valamely ipar megtanulására, mert az iparosságnak — tisztelet a kivételeknek — nem a szaktudományuk hiánya, hanem fogyatékos iskolai előképzettségük s ebből kifolyólag hiányos társadalmi műveltségük a bajuk.

E tárgyban egy lapból a következőket vettük át:

„Hol vannak az érintkező pontok a társadalmi osztályok között? A különválást látjuk mindenfelé; az ellentéteket is látjuk, sőt az ellentétek közt a háborúságot is szemléljük, sokszor fájdalmasan. Az osztályrendszer elméletben eltűnt a társadalomból; tényleg pedig mégis megvan. Külön periferiák keringnek társadalmunkban és nem találjuk meg a központot, a hol az összes érdekek találkoznának és egyesülnének. Pedig volnának ilyen központok.

Bécsujhelyen történt (iparos és tudományos körökben sokat beszélnek róla), hogy egy pékinas a gimnáziumi tárgyakat is megtanulta magánszorgalomból. Elkövetkezvén a felszabadulás ideje, az ipartestület nem akarta kiadni neki a szabadlevelet, mondván, „hogy vagy, vagy... Ha gimnáziumba akar járni, ám járjon oda, de ha pék akar lenni, ne foglalkozzék a tudománnyal. A mesterséget alaposan meg

nem tanulhatja, ha tudományjal foglalkozik.“ Ezt a felfogást osztotta a kereskedelmi és iparkamara is és a kis tudós pékinast nem szabadították föl.

Pedig itt volna a demarkacionális vonal, a mely nem elválasztó vonallá, hanem érintkezési ponttá válnék, ha jól felfognók a dolgot. Nagy iparállamokban a szülők érettségi vizsgát tételnek az ifjakkal, miközben mesterségre is tanítják őket. Azzal a nagy adag tudományjal, a melyet elsajátít, az ipart nagygyá tudja fejleszteni a maga körében és valamennyien együtt a nagyipart fejleszthetik ki a tudomány segítségével. Egyik kiegészíti a másikat. Azért a nagy iparállamokban van is becsülete az iparnak és iparosnak egyaránt.

Nem zárkozhatunk ugyan el a nevezett ipartestület álláspontjától, mely azt kívánja, hogy kész embereket kapjon az ipartestület. De éppen a rendszerben a hiba, amely nem tudja megtalálni az érintkezési pontokat.

Vagy tíz év előtt volt, amikor lelkes ifjak nálunk, az egyetemen a „Szabad-lyceum“-ot megpendítették. Lelkesen propagálták az eszmét, amely Angolországban már roppant virágzásnak indult. Akkor egymás közt felosztották ugyan a szerepeket, de utódaik az egyetemen nem vették át tőlük hagyományképen a nemes eszmét. Pedig ennek az eszmének hagyománynyá való növesztése a kormánynak is feladata volna. A munkásosztály találna egy központot és szervezetet, a mely a munkásokat és iparosokat közelebb hozná a tudományosan művelt osztályokhoz. A szociális vetés ilyen hagyomány ápolása folytán nem agitátorok kezében volna, hanem olyanok vezetnék s irányítanák a munkásosztályt, a kik az üdv forrását is megmutatnák nekik.

Nem látna ellenséget, vagy rémet a munkás, vagy az iparos a többi társadalmi rétegben, vagy a munkaadójában. Az osztályok nem távolodnának el egymástól oly messzire s ha közeledés történnék, az nem volna, vagy nem lehetne ellenséges. A közös műveltség és tudomány minden ellentétet eloszlatna, minden zavart fölfedne, minden félreértést eloszlatna. Az iparos, a munkás közel jutna a műveltség világos és friss forrásaihoz; az ugynevezett magasabb osztályok állandó érintkezésben volnának az iparosokkal és munkásokkal. Van-e szebb harmonia, tökéletesebb összhang, mint az, a mely a szellemek közeledéséből származik?

De van-e nagyobb eredmény, mint az, a mit az ipar elérne, ha tökéletes intézmények belevinnék a tudományt az iparba és iparosok bizonyos adag tudományjal tökéletesithetnék mesterségüket?

Most már mindenfelé gondolnak erre. Intézmények támadnak, a melyek ezt az eszményt megközelíteni törekszenek. Egészen még nem tudták eddig kiegyenlíteni az ellentéteket; talán

egészen nem is tűnnek el soha. De megközelíteni az eszményt, mindenkor érdemes munka és érdemes fáradság.

Az ilyen esetek, mint a bécsujhelyi, erősen bevilágítanak a hézagokba és mutatják, hogy ott is, de különösen nálunk, még sok a tenni-való. Lassan halad az eszme, mint a csiga; de a folyton terjedő, mindig intenzívebbé váló világosság végre a helyes utat is megmutatja és a helyes eszközöket is megteremti.

VI. orsz. ipartestületi gyűlés.

V.

Miután Jost Péter (Budapestről) az ipartörvény módosítása, nemkülönben az ipartestületek jelenlegi hatáskörének kibővítése mellett szólott

Tóth Kálmán, debreczeni ipartestületi elnök engedett szabad folyást nézete nyilvánításának. Rokonszenves beszéde, átfonoltság és higgadt-ságról tanuskodott. Nem volt beszédében egyetlen egy felesleges szó, de annál több hátorság, amely közbeszólásokra, ellenmondásokra szolgáltatott okot egyesek részéről, akik találva érezték magokat, amidőn a régi czéh-rendszer ellenségeül mutatkozott be. Igaz híve ő is a képesítés követelésének, de tiltakozott az ellen, hogy ismét valamilyen czéhrendszer adjon jogot az iparüzéshez.

Leghatározottabban osztjuk mi is nézetét Tóth Kálmánnak, osztjuk azt pedig gyakorlati tapasztalatból, nem pedig talán azért, mintha nem szivesebben látnánk ezen önkormányzati joggal magukat az ipartestületeket felruházva. E tekintetben oly sokféle elágazók indokaink, hogy teljesen lehetetlen mindazokat lapunk szűk keretében már most felsorolni, de jön még idő, amidőn erre visszatérünk. De nem osztjuk nézetét felszólalónak abban, hogy a képesítéshez kötött iparágak iparjogositványai a kamarától legyenek függővé téve.

Ma, amidőn még külön iparkamarákkal nem rendelkezünk, ma, amidőn a kamarák sok, tulsok minden egyébvel vannak megterhelve, legjobb akaratuk mellett sem volnának képesek a benyújtandó iparendelvény iránti kérvényeket óhajtott gyorsasággal elintézni és így a jogositványt kereső iparosság jogos érdekeiben kiszámíthatlan károkat szenvedne és amennyiben pedig ezen hatáskör kifolyásából a kamarai tisztikarnak szaporítása válna szükségessé, helyesebbnek vélnők törvényben kimondani, hogy képesítéshez kötött iparigazolványt csakis az kaphat, aki véradójának megfelelt, vagy a 24 évét teljesen betöltötte, s előbbiek legalább 4, utóbbiak legalább 8 segéd-évet képesek beigazololni; de nem ám csak munkakönyv, hanem az által is, hogy ezen időt legalább kétharmad-részben szakmájukban dolgozva töltötték el. Az ezen alapon kiadandó igazolványokat az ipartestületek állítanak ki.

Ennek beigazolása után az iparigazolvány senkitől megvonható ne legyen; ne függjön az ifju iparos-nemzedék sem esetleges irigykedő szaktár-ainak rosszakaratától, sem pedig hercehurczától, hanem úgy mint most, 3 nap alatt hozzájuthasson a kenyérkeresethez, ha törvényes indokok azt meg nem akasztják.

Bizonyára nem ok nélkül szólalt fel Tóth Kálmán ép a nagygyűlés alkalmával, hogy szépitgetés nélkül és őszintén beszéljen iparostársaihoz, bizonyára előkészületen várta egyesek részéről a nemtetszés megnyilatkozását és bizonyára mélyebben is belement volna ezen fontos kérdés bonczolásába, ha szeme előtt nem az lebegett volna, hogy a nagygyűlés nem a zaj szítása, hanem komoly tanácskozás céljából jött össze és így igen helyesen tette, hogy nem hívta ki az ellenzetűek lármáját, hanem megnyugodott abban, hogy eszméjét megismertette, megfontolni valót nyújtott az iparügyeket intéző köröknek.

Felette furcsán hangzott azonban Hlatky Istvánnak (Budapest) hozzászólása. Azért mondjuk, hogy furcsán hangzott, mert a mi korunkban, amidőn még a jóra való kanász is azon van, hogy gyermekét a műveltség egy bizonyos fokában részesítse, ő azzal állott elő, hogy az iparos-tanonczoknak nem kell iskolai előképzettséggel birniok. S mi történt erre a nagygyűlésen? Örömmel mondjuk és díszére válik ez hazánk derék iparosainak, hogy oly „eláll-eláll“ kiáltások támadtak a szónoknak szavai után, hogy ezerszeresen megerősödött bennünk a már évek sora óta táplált hitünk, hogy iparosaink mindinkább nekiindulnak a kor követelményeinek megfelelni és átlátták, hogy nem elég csak jó mesternek lenni, hanem szellemileg is helyt kell állani minden téren. Nem űtköztünk volna meg ezen a beszéden, ha az egy kutyabagosi vándorcigány ajkairól eredt volna, de hogy a főváros, vagyis a főváros előbbkelő iparososztályának egyik tagja ilyen nézetet hangoztasson, arra igazán nem voltunk előkészülve.

Egészen másként állt volna az ügy, ha a tanítási idő beosztása miatt szólalt volna fel Hlatky, amit egyöntetűen nem is lehetne elintézni — de az iparos-tanonczoktól egy bizonyos előképzettséget nem követelni, az több, mint amire mi előkészülhattünk.

Hlatky azonban még egyebekben is különcködött, de ennek meg van a látszólagos jogosultsága. Azt kívánta ugyanis, hogy az iparigazolványok csak akkor adassanak ki az új iparosoknak, ha ők az ipartestületi bekebelezési díjat befizették és azt nyugtával igazolhatják. Ezen eljárás — bár mennyire üdvös is az ipartestületekre, nem egészen jogos, azaz nem jogos mindaddig, míg az országnak valamennyi iparosai kényszerítve nincsenek valamely ipartestülethez csatlakozni, avagy míg körzet-ipartestületek nem alakulnak, mert tegyük fel, míg a testületnek székhelyén települő iparos megfizeti — és szí-

vesen megfizeti a díjakat az önkormányzati intézmény fenntarthatásához, a szomszéd-falubeli iparos nemcsak ezen teherrel van felmentve, hanem kedvezőbb helyzetben van sok egyébben is előbbivel szemben. De hát miért kényszerítsük leendő iparostársunkat a díjat egyszerre és előre lefizetni a testület pénztárába? Miért okozunk nékie ezzel is nehézséget? Feloldva a kötelezettség alól azonban mégse lehessen senki és így a legjobb középutként azt tekinthetjük, hogy törvényileg, vagy rendeletileg kimondandó volna, miszerint az ipartestületi bekebelezési, vagyis beiratkozási díjak a közadók módjára, évnegyedenként, az ipartestületek által kimutalandó jegyzék alapján, az adóbehajtó közeg részéről legerélyesebben szedendők be, ha azt az illető iparos megfizetni vonakodik.

Ha időközben az iparos tönkre menne, úgy az adót sem lehet tőle behajtani, tehát a beiratkozási illeték is leírás alá kerüljön. Elég baj az már egymagában a szegény iparos-ujoncra, ha egy évnek lefolyása előtt megyen tönkre és az ilyen szegény emberek pénzére ne vágyódjunk soha.

Beszélt ő még a megrendelés gyűjtésről is, de megvalljuk, nem tudtuk tisztára megérteni, hogy tulajdonképen mit is akart, arról tehát nézetet nem is nyilváníthatunk.

Csodáljuk, hogy a kassai ipartestületnek kiküldöttjét Balló Ferenczet is türelmetlenkedéssel jutalmazták a hallgatók. Az iparos-tanonczokat vette védelmébe és helyes érveléseit mi is magunkévá tesszük. Ne csenevészeket, ne barmokat, hanem embereket neveljünk iparosokká, hogy azok méltó társaink lehessenek idővel. Persze nem lehet kívánni, hogy az ipart pályában vagy kényelemben sajátítsa el a pályára lépett ifju, de viszont bánjunk vele felebaráti, azaz atyai szeretettel, gondozzuk a serdülő ifjut testi és szellemi táppal, hogy belőle hasznos tagja legyen a társadalomnak és hazánknak egyaránt.

(Folytatjuk.)

K.

A gyáripar és a szocializmus.

A VI-ik ipartestületi gyűlést megelőzőleg egy napilap tárgyalva a gyűlés tárgysorozatát, a következőket jegyezte meg:

„Hogyne mondaná ki az ország iparossága a külön vámterület szükségességét, mikor még a szocialisták is kimondották gyűlésükön annak föltétlen szükségességét?“

Ezen lap, a midőn örömeinek ad kifejezést, hogy a szocialisták is a külön vámterület mellett foglalnak állást, elfelejtett egyet, azt, hogy minő alapeszme vezérli a szocialistákat. Több mint bizonyos, hogy nem hazafias eszme, hanem igen is tudják azt, ha a külön vámterület létesül, gyári állammá alakul át országunk, következésképp sok önálló iparos gyári munkássá s ezzel kapcsolatosan egyszersmind szocialista

is lesz, vagyis: minden oly eszközt, mi számukat gyarapítani látszik, felkarolnak a nélkül, hogy más szempontokat figyelembe vennének.

Vajjon áll-e az, hogy a gyáripár a szocializmus megteremtője? Legalább a külföldi gyári államok eseményei azt látszanak igazolni, hogy ezen állítás való. Lássuk tehát miféle elemből alakult és áll a szocializmus: állottak az apostolok egy pár olyan egyénből, kiknek tervök és alkalmuk nem volt egyebütt politikai viselkedésüket érvényesíthetni. De amint az ember a többi szocialista vezéreknél névjegyzékét, foglalkozását átolvassa, kivált a legelsőbb idők-ből, majdnem mind *önálló iparosokból lett munkások* voltak azok, kiket a gyáripár megfosztott önállóságuktól és ezenkívül hazafiságuktól is. Hogy most miféle elemekből áll a szocializmus, azt tárgyalnom nem kell, mert azt mindnyájan tudjuk.

Mellőzzük a multat és a más állami eseményeket s foglalkozunk a mi közel álló hazai ügyünkkel.

Ha kalapossal, cipésszel, szabóval, kötélverővel stb. iparossal beszélgetünk, sokszor halljuk tőlük szidni a kereskedőket, mert gyári cikkeit oly jutányos árban adják, hogy ezzel szemben a kisiparos készítményei árából élni nem képes. Milyen is lesz a helyzet Magyarországon, ha a külön vámterület életbe lép?

A brünni, a gráci és más gyárosok, azok, kik a hazai kereskedőkkel összeköttetésben vannak, bizton azon esetben itten állítanak fel gyárakat, hogy eddigi vevőiket el ne veszítsék. Tekintettel arra, hogy be van bizonyítva, hogy majdnem minden nyers anyagot az említett gyárak Magyarországból visznek ki, tehát a kivitel, a kiváltás költségbe kerül, a feldolgozott kész munkát viszaszállítják hozzánk, ennek is van szállítási költsége, vajjon ha ezen költségektől megmenekül a gyáros, mert itt lesz közvetlen közelünkben a gyára, nem lesznek-e az egyes cikkek még sokkal olcsóbbak, mint most? Abban a hiszemben vagyok, hogy még akkor fognak csak sirni egyes iparostársaim.

Mindezeket ha tekintetbe vesszük, parancsolólag hat reánk az a tudat, hogy tenni kell valamit, tenni kell először azért, hogy iparosainknak önállósága érintetlenül lehetőleg továbbra is fennmaradjon, de másodízben azért is, hogy hazánk kézműiparosai továbbra is magyar hazafiak maradjanak, utat, módot kell találni arra, hogy a külön vámterület életbelépte mellett az önálló iparosnak, mint önállónak léte védve legyen, ha ezt szem előtt nem tartjuk és semmit sem teszünk, akkor olyan helyzet lesz Magyarországon, amilyen ezen kerek földön sehol sem volt, mert egy nemzetben sem domborodik úgy ki a függetlenségi érzet, mint a magyarban. Ha ezen elem fegyelem alá kerül, lesz világra szóló szocializmus. Ez pedig célunk nem lehet.

Torda, 1902. nov. 15.

B. F.

Válasz

a tordai munkatársunk két cikkére.

Szorgalmas munkatársunk közleményeinek mindig szívesen nyitunk teret lapunkban, mert ha bár nem mindig és nem mindenben fogadjuk el álláspontját, — különösen az önálló vámterület tekintetében, — mindig van cikkeiben eszme s mert lapunknak hivatása épen abban áll, hogy abban mindenki elmondhassa nézeteit, hogy rostája legyen az eszmék tisztázásának.

Készséggel elismerjük aggodalmainak komoly indokát, valamint azt is, hogy az önálló vámterület felállítása által hazánk közgazdasági viszonyai nagy átalakulásnak lesznek kitéve, melyek épen az iparos viszonyokat fogják legnagyobb mértékben érinteni. De nem szabad szem elől tévesztenünk azt, hogy az önálló vámterület nem pusztán ipari, hanem oly általános nemzetgazdasági kérdés, a mely az állampolgárok összességének érdekeit is érinti.

Azt is elismerjük, hogy ha a vámsorompó felállításával azon külföldi gyárosok, kik áruikat itt nálunk értékesítik, ha mindannyian, vagy legalább is nagy részük — hogy magyar piacukat továbbra is megtarthassák — itt nálunk egyszerre gyárakat állítanak fel — a miben kételkedünk — beállana azon eset, hogy az árucikkek a mostaninál olcsóbbak lehetnének, a kisiparosoknak még nagyobb versenyt csinálnának s ezek *egy* részéből gyári munkás válna.

De kérjük: nem-e boldogabb, nem-e könnyebben megél ma is sok gyári munkás, mint önálló kisiparosaink egy tekintélyes része? A használható iparost a gyár is megbecsüli és meg is fizeti.

Még az is eldöntetlen kérdés: minő állapotok keletkeznének, ha az egész belfogyasztásunk előállítását a tőkeszegény s így üzletileg sem elég képzett kisiparosságra hárulna?

De nem hiszük, hogy jelenlegi életrevaló, hivatása magaslatán álló iparosainkból a gyárak versenye miatt valaha gyári munkás legyen; nem hiszük, hogy a vámsorompó felállítása miatt a velünk most üzleti összeköttetésben álló külföldi gyárosok oly tömegesen és rohamosan létesítenének gyárakat nálunk, hogy ez által a kisiparosok helyzete veszélyeztetve legyen; mert az új gyáralapításnál — némi vám mellett is — még mindig olcsóbban tarthatják meg magyar fogyasztóikat s így gyáripárunk fejlődése a létező állapotok sérelme vagy felforgatása nélkül, lassu lépésben fog történni.

De mindezekről eltekintve, kinek jutna eszébe a szükséges fejlődés és haladás elé állani; a vasutat, a mely csak a fuvarosoknak árt, de az összeségnek áldása, eltörölni akarni csak azért, hogy a polgárságnak egy töredéke: a fuvarosoknak kenyere legyen?

Figyeljük csak meg a fejlett iparu államokat és meg fogunk győződni a fejlett ipar

áldásairól, a munkások irigylésre méltó anyagi helyzetéről, a mi után ki iparosaink hiába vágyakoznak.

A mi a szociálizmust azon értelemben illeti, a mint azt munkatársunk érti, ahoz a munkásokbanj tultermelés oly mérve szükséges, mint pl. Belgiumé; ettől mi még oly távol állunk, hogy az még jó ideig nem ad gondot nekünk.

Egyéb iránt a nemzetgazdasági kérdések oly mélyek, oly sokféle elágazók, annyi féle érdekeket érintenek, hogy azokat mi iparosszemmel át sem tekinthetjük s hogy még is ezuttal vele foglalkozunk, ezt munkatársunk és olvasóink megnyugtatóra tesszük, mert nem szeretnők megérni, hogy az önálló gazdasági berendezkedésünknek még az iparosok között is ellenesei támadjanak.

Sok igazság kevés lapon.

Valaki, a ki magát megnevezni nem akarja, egy füzetecsét adott ki, a melyben sok, igen sok igazságot olvas reá a magyar társadalomra és az iparosságra.

Az érdekes füzetecske nem tartalmaz semmi újat, semmi olyant, a miket mi és mások már sokszor meg nem vitattunk volna; a mik mindenki előtt, a ki a közélet, a társadalom kinövéseit, hibáit figyelemmel kíséri, ne ismerne; minden tárgya olyan, a mely részletekben ugyan, de már sokszor meglett vitatva ugy a sajtó utján, mint a társadalmi életben; és hogy még is érdemesnek tartjuk a közlésre, főleg iparos vonatkozásu tartalma az. A füzetben velősen csoportosítva találja az olvasó mindazt, a mi megszívlelésre érdemes, különösen a kézműiparosság részéről.

Ime a közlemény:

„Tőkeszegény ország vagyunk“, hallottam mondanj számtalanszor. Tagadom! Gazdálkodni nem tudunk.

Nincs pazarlóbb nép a magyarnál.

Ezzel nem akarom azt mondani, hogy nálunk mindenki elveri mindenét — ámbár ilyen is van elég, — hanem arra akarok célozni, hogy egy nép sem visz annyi pénzt a külföldre és enged idegennek szerezni mint a magyar.

Akarunk üdülni — megyünk külföldre, kell gyár — hozunk az országba külföldit, kell az államnak pénz — veszünk kölcsönt a külföldön. Ily gazdálkodás mellett nem lehet boldogulni. Ezzel a rendszerrel szakítani kell!

Tizenhét millió lakossal, jó termő földdel, gazdag bányákkal kiterjedt erdőkkel, haldús vizekkel bíró ország nem lehet tőkeszegény. Ott föltétlenül kell annyi pénzt összehozni tudni, hogy minden az országban szükséges vállalatot meglehessen teremteni. Csak meg kell választani a helyes utat. Tömörülnie kell a kis tőkének. Együttes működést kell kifejteni a társadalomnak.

Erre van egy hatalmas eszköz: Kis részvényekkel működő széles alapu részvénytársaságoknak alapítása, a melyekben a nemzet szegényei is részt vehetnek. Nálunk, hol a vállalkozási szellem csekély, ily módon lehetne a nemzet zömét leghatásosabban vállalatokban való részvételre buzdítani. Ezzel a magyarság fölényét is legjobban lehetne biztosítani.

Viszonyainkon vátoztatni kell. Új kereseti forrásokat kell nyitni, melyek mindenki számára hozzáférhetőek legyenek.

Az ipart kell fejleszteni.

Ez nem új eszme, de eddig rossz uton haladtunk a cél megvalósítása felé. Mindent a kormánytól és annak közegeitől vártunk. Ezek akartak is produkálni, mert volt és van is jókarat és ambíció bennük. De a kormány és közegei csak nagy tőkével rendelkező, nagy vállalkozási szellemmel bíró egyének utján boldogulhatnak. Ilyeneket Magyarországon nem igen találtak, fogtak tehát külföldit. Jelszóvá vált: hozzuk be a külföldi tőkét. Ennek becsalogatására azután kitaláltunk egy képtelen rendszert. Igértünk és adtunk állami segílyt, adómentességet és mindenféle monopolisztikus értékű állami kedvezményeket. Fizessünk azért, hogy a gyártott iparczikkeket újból elég drágán megfizethessük. A legnagyobb baj azonban az, hogy ezzel a rendszerrel szerencsésen oda jutottunk, hogy ma Magyarországon állami segély nélkül már senki sem akar semmit megkezdeni és adót sem akar senki sem fizetni. Hová vezessen ez? Ki fizessen végül annyi adót, hogy a sok subvenciót meg lehessen fizetni? Még cipőgyárnak is kellett állami segílyt adni. Hát ha ily állandó és óriási keletnek örvendő cikket nem lehet állami segély nélkül gyártani, akkor mi az Isten csodáját lehet?

Nem. Ezt a rendszert be kell szüntetni. A kormány nem tuhatja föl az országban az ipart. Ipart egészségesen csak társadalmi uton lehet fejleszteni. A társadalmi akciónak széles alapon kell mozognia, az egész nemzetet magába foglalnia, össze kell tartani a társadalomnak, az egész nemzetnek és közös erővel megteremteni azt, amit az egyes elégséges eszközök hiányában nem érthet. Közösen kell gazdálkodnunk, keresetforrásokat nyitni, a vagyonosodás oly módját keresni, mely lehetővé teszi a szegényeknek is, hogy vagyont gyűjthessenek. Roppant erő van egy népben, mely kellően összetart és helyes uton haladva akar boldogulni. Az egyes ember fillérje semmi, a millióké vagyont képvisel. Ha Magyarországon csak két millió ember akad, aki évenkint 20 koronát hajlandó a nemzet jólétét emelő vállalatok létesítésére fordítani, évenkint 40 millió koronát fektethetünk hasznos intézmények létesítésébe. Ez pedig már hatalmas tőke. Azzal munkát lehet adni ezreknek és megélhetést biztosítani tizezreknek.“

„A MI LAPUNK“ TÁRCZÁJA.

Iparosaink társadalmi helyzetéről.

Levél Ernő barátomnak.

Irta: F. F.

Nem oly régen történt, hogy veled köz-állapotainkról beszélgetvén, az ipari foglalkozást űzők társadalmi állása és megbecsülése is szóba került, mely alkalommal úgy nyilatkoztál, hogy hazánkban nagyon nehéz az iparos-ember helyzete, mert foglalkozása, ennek nemzetgazdaságtani jelentősége és haszna kellő elismerést és méltányolást nem nyer, ebből folyólag az ipart űzők megfelelő társadalmi helyzetet maguknak kivívni nem tudnak.

Ezen tagadhatlanul meglévő jelenség magyarázatát már akkor megkíséreltem, hogy tülzött és sokban téves fel fogásodat, ha nem is eloszlatnom, de legalább gyengítenem sikerüljön. Kevés eredménnyel tettem. Azóta egy az iparosok érdekeit felkaroló lap „A Mi Lapunk“ jelent meg, melynek 2-ik száma „Társadalmi életünk és az iparos“ czim alatt éles szemmel bonczolgatván a kérdést, életrevaló eszmékkel is szolgál a kívánatos javulás előidézhető végett.

Kötelességet vélek teljesíteni azzal, hogy a már több oldalról fölmerült és tapasztalt jelenség okainak kutatásával és magyarázásával, valamint a jobbra változást érző módoszatok fölvetésével nyugodt, határozott önérték fakasztása végett első sorban a te téves nézetet javítsam meg s így közvetett uton a beteg felfogás gyógyíthatóságának kérdéséhez is pár szóval az iparososztály érdekében hozzászóljak.

Az ipar fontosságának kicsinylése nem keresendő a magyar nép alaptermészetének sajátosságai között.

A történelem tanúságai, a megmaradt emlékek és ma is elég sűrűn előkerülő régiségi leletek bizonyítják, hogy egyes iparágak történelmi létünk hajnalán a kifejlődés magas fokán állottak. All ez különösen azon iparágakról, melyek a mindennapos szükségletek kielégítését szolgálták, melyek az ősfoglalkozás, továbbá a hadászat üzésehez szükséges eszközöket gyártották, vagy melyek a hódítással járó szakmányolás nyomába lépő gazdagodásból kifejlődött fényűzési szükségletek kielégítésére voltak alkalmasak. Ilyenek, hogy csak rámutassak egy-kettőre: az agyag-, bőr-, kovács (vas)-, ötvösipar stb. De hogy az akkori társadalmi szervezkedésben az iparosok űzői alantobb, vagy ép a társadalmi rend bástyáin kívülre utalt állást foglaltak volna el s ennek következményeképp az általánosnál kevesebb védelemben és megbecsülésben lett volna részük: annak semmi nyoma és emléke nem maradt. Pedig maradt volna, ha a megkülönböztetés tényleg meg volt, mint a hogy más egyéb dolgokról és állapotokról maradt.

Változik a helyzet az állandó megletelepüléssel.

Amint a hódító és folyton hadakozó népből békésen élő és földmiveléssel foglalkozó nép lesz; amint a változó életrenddel változnak, szaporodnak, többrendűekké lesznek a szükségletek s amint az ezek kielégítésére képes új foglalkozásokat a letelepülő idegenektől kell megtanulni az addig csak harcához értett népek: természetes, hogy megtörténik a rendi elkülönülés és kiválás; természetes, hogy kialakul egy új felfogás. Az idegen letelepülők nem számíthatnak az őket maguk közzé fogadókkal teljesen egyenlő megbecsülésre és e megkülönböztetés kihat nemcsak az idegen személyére, hanem foglalkozására is. Innen csak nagyon kis lépés kell ahhoz, hogy e megkülönböztetést, a becsülés megcsappanását átvigye a köztudat, a nép az önmagából kikerülő ipart űző tagjaira is, még ha talán nem is ujonan megtanult, hanem ősi eredeti iparnemet űzőkről van is szó, csak azért, mert azt jövevények is folytatják.

Hogy ennek úgy kellett végbemennie, bizonyítja az ipart űzők társadalmi szervezkedése.

Megalakul a városi, polgári elem a maga külön jogállapotával, külön kiváltságaival és kötelezettségeivel, külön gazdasági szerepével és annak több kevésbé felfogott és elismert értékével. A szorgalom és takarékoság polgári erényei útján gyűjtött vagyon befolyást és hatalmat biztosít a polgári elemnek és ezt annál inkább, ha a vagyon az ismeretek bővítésére, a látkör tágítására, szóval a műveltség fejlesztésére fordítatik.

(Folytatjuk.)

Értesítés.

Alólirottak közzé teszik, hogy a kiállítási bizottság mult hó 20-án tartott ülésén elhatározta, hogy karácsonyi kiállítást rendez, melynek helyét és határ-idejét a következőleg állapította meg:

A kiállítás helye Szeged, a közművelődési épület földszintje.

A megnyitás határ-ideje folyó évi decz. hó 14-ének d. e. 9 órája.

A bezárás ideje 1903. évi január hó 1-ének esteli 5 órája.

Midőn föntiekről értesítjük kiállítani szándékozó iparostársainkat, egyben felhívjuk, hogy bejelentéseiket mielőbb, de mindenesetre a szabályszerű időben (10 nappal a megnyitás előtt) bejelenteni el ne mulasztják, mert az elkésztett jelentések helyigényei csak azon esetben lesznek kielégíthetők, ha a bizottság rendelkezésére még üres hely áll.

Fölvívjuk tisztelt iparos társainkat, hogy a kiállításban minél többen és minél gyakorlatibb cikkekkel vegyenek részt.

Különös figyelemmel legyenek arra, hogy a vásárló közönség karácsonyi és ujévi szükségletét minél szebb és választékosabb dolgokkal elégítsék ki; sulyt fektetve játékcikkekre is, hogy fölöslegessé tegyünk az idegen országból beözönlő ilyenemű cikkeket.

Végül felkérjük a szakosztályok tisztelt elnökeit, hogy úgy tagjaik, mint a szegedi ipar érdekében, a rendezésben az eddiginél tevékenyebb részt vegyenek s járuljanak hozzá a kiállítás sikerének előmozdításához a maguk részéről is; hivjanak egybe gyűlést, hirdessék ki a kiállítást s buzdítsák tagjaikat az abban való tömeges részvételre, ismertessék meg a karácsonyi vásár előnyeit tagjaikkal stb.

Szeged, 1902. nov. 7.

Babós Elek, alelnök. *Lábdy Antal*, elnök.

Rendeletek és elvi határozatok.

Iparos tanoncziskolai tandíjak. A kereskedelmi m. kir. miniszter Kassa sz. kir. város tanácsához 8676.—1893. sz. alatt következő rendeletet intézte.

A kassai ipartestületnek az iparos tanoncziskolában szedett tandíjak beszüntetése tárgyában f. é. január hó 5-én 14. sz. a. a városi rendőrkapitányhoz, mint első fokú iparhatóságához a tanácsnak m. é. december 1-én 8000. sz. a. hozott határozata ellen törvényes határidőben benyújtott s a tanács által f. é. január hó 26-án tartott üléséből 629. sz. a. kelt jelentéssel hoztam fölterjesztett fölfolyamodását — a vonatkozó ügyiratokkal együtt — érdemleges fölülvizsgálat alá vettem s ennek eredményéhez képest a tanács idézett határozatát — az abban felhozott indokok mellőzésével — harmadfokúlag megváltoztatom és a felfolyamodó ipartestülethez tartozó, valamint a Kassa szab. kir. városban lakó összes iparosokat az iparos tanoncziskolai tandíjak fizetésének kötelezettsége alól ezennel fölmentem, mert az 1884. évi XVII. t.-cz. 87. §-a tüzetesen meghatározza, hogy az iparos tanoncziskola költségei mi módon és mely forrásokból fedezendők s ebből következik, hogy más források e célra ki nem jelölhetők és mert az idézett 80. §-ának azon rendelkezésével szemben — s ha a szükség követeli, külön tanfolyam berendezése esetében is — a költségről köteles gondoskodni, ezen törvényes intézkedéssel ellentétben áll az, hogy egyes polgárok, vagy társadalmi osztályok külön — a tanoncziskolák fentartásához akár más czímen való hozzá járulásra kényszerítettessenek.

Tisztelt olvasóinkhoz! Amidőn szives támogatásukat őszintén köszönjük, arra kérjük t. olvasóinkat, hogy amennyiben ezt még nem tették volna, *legyenek szivesek az előfizetés csekély összegét lapunk kiadóhivatalába* — Szeged, Kárász-utca 7. — *beküldeni* és az utalvány-szelvényen néhány oly ösmerőseik nevét feljegyezni, akik értelmiségükre való tekintettel, esetleg lapunk terjesztéséhez hozzájárulhatnak. Ezen szivességért már eleve is köszönetet mondunk.

A kiadóhivatal.

H I R E K.

— **A szegedi karácsonyi iparosbazar** nagyon sikeresnek ígérkezik. Ismeretes, hogy az iparpártoló szövetség serkenteni kívánva az iparosságot arra, hogy karácsonyi ajándéku alkalmas apróságokat és új, modern dolgokat állítsanak ki, — díjakat tűzött a törekvés jutalmazására. A szövetség nagy díja ismét 10 drb 10 koronás arany és e mellett van még 4 éremdíj egyenkint 3 drb 10 koronás arany. Gondoskodott a szövetség arról is, hogy megfelelő reklámja legyen a bazárnak, amennyiben egy 10 méter hosszú és 5 méter széles lobogót készítettett ezzel a fölírással egyik oldalán: „Pártoljuk a magyar ipart!“, a másik oldalán, „Iparbazar a kulturpalotában“. Ez a lobogó a kiállítás tartama alatt a Kárász-utcán lesz kifüggesztve. Ujítás is lesz az idén, amennyiben egy nagy karácsonyfa fog a terem közepén fölállítani és e körül *közös elárusítás czéljából* az iparosok apró, bazarcikkyszerű készítményei itt fognak elhelyeztetni. Több asztalos bababutorokat, több bádogos bádog játékszereket és apró szükségleti tárgyakat, több kosárfonó, késes, lakatos, disztó, esztergályos, agyagiparos stb. készül e közös bazárban apró, olcsó és szemrevaló tárgyakat kiállítani. Már előre is szép sikert lehet jósolni a bazárnak, melynek példáját jó lenne, ha követnék az iparosok nemcsak Szegeden, hanem minden nagyobb városban.

— † **Dr. Halász Lajos.** Nem igen örvendenek szeretetnek az ugynevezett egyleti orvosok, a mennyiben azoknak tulnyomó része az egyleti tagokkal nem mindig tanusitanak felebaráti szeretetet és ha kénytelen-kelletlen teljesítik is úgy ahogy kötelességeiket, gyakran hallunk panaszt egyleti orvosok ellen, kik műveltségükhöz nem illő modorban részesítik az egyleti betegeket. Hogy dr. Halász Lajos, a szegedi kerületi betegsegélyző-egyletnek főorvosa nem

tartozott azok közé, a kik modoruk miatt közbeszéd tárgyát képezik, azt legfényesebben — sajnos — 16-án bekövetkezett váratlan halálával igazolta be. Nem csak a szűkebb családi kör siratta őt ravatalánál, hanem a szó szoros értelmében egész idegenek is zokogva borultak a koporsóra, hogy rokonilag örök bucsut vegyenek a nemes lelkek mintaképétől. A kerületi betegsegélyző pénztár felette szép koszorút tett le szeretett főorvosának ravatalára, a gyógyszerészek koszoru-megváltást gyűjtöttek emlékének és számosan mások is koszorúval rótták le az elhunyt iránti hálájukat. 18-án helyezték őt örök nyugalomra. Béke porain!

— **Népgyűlés.** Makó városa holnap vasárnap nagy megyei népgyűlést tart, melyen politikai irányelvek megvitatása mellett, napirendre kerül az *önálló, független vármegye* kérdése is. A szokatlan nagy terjedelmű falragaszokból a megyének összes községeibe küldött néhány példányt a 100-as bizottság, mely arra kéri a megye lakosságát, hogy minél nagyobb számban jelenjenek meg a megye székhelyen.

— **Meg van oldva a rejtvény.** Mult számunkban arra voltunk kíváncsiak, hogy miért nem rendelheti meg a debreczeni kereskedelmi és iparkamara az iparüggyekkel foglalkozó hazánk összes lapjait még egész évi négy korona előfizetési díj ellenében sem? Egy debreczeni barátunk ad erre választ, mondván: „Mert a debreczeni székház felavatási ünnepsége 2347 koronát emésztett fel, tehát az iparüggyek támogatására nem maradhatott egy fabatka sem.“ Köszönjük a felvilágosítást és bocsánatot kérünk egyszersmind a kamara mélyen tisztelt elnökségétől, mert most már meg vagyunk győződve róla, hogy ilyen körülmények között igazán nem maradhat alap az iparoslapok támogatására.

— **Állami kedvezmény.** A „vasárgyár részvény-társaság Sopron—Grác“ cég soproni ajtó- és ablakfelszerelési cikkeket előállító gyári telepe részére a kereskedelemügyi miniszter 1902. évi január hó 1-től számítható 10 évre állami kedvezményt engedélyezett. — Sajnáljuk, hogy nincs tudomásunk a telep mikénti felszereléséről, üzemképességéről és az alkalmazott munkások számáról, mert furesának tűnik fel előttünk, ha egy „telep“, tehát **nem gyár**, is állami kedvezményben részesül akkor, amidőn a gyár maga *külföldön* székel és így tulajdonképen külföldi gyárnak adják a kedvezményt.

— **Kerületi betegsegélyző orvosválasztás.** A szegedi kerületi betegsegélyző pénztár főorvosának elhalálása folytán megüresedett állás elnyerése iránt ugyancsak megindult a mozgalom. Kétségkívül a kerületi pénztárnak jelenlegi orvosai közül lesz a főorvos megválasztva, míg az ekként megüresedő egyleti orvosi állásra hallomás szerint máris hatan jelentkeztek, illetve képezik közbeszéd tárgyát.

— **A szeged-felsővárosi iparos-kör** dicséretes működésének programjába fölvette a vita-estélyek és fölolvásó-esték rendezését. Ilyeneket ugyan alakulásának első hónapjaiban is tartott, de most rendszeresíteni fogja azokat. November hóban vita-est lesz az *áruccsarnok* ügyében és az *iparos-nyugdíjügy* tárgyában. Szakszerű előadás alapján megfogják beszélni az iparosok, hogy mily álláspontot foglaljanak el e kérdésben. Kívánatos volna, ha ezen az iparosság minél nagyobb számban résztvenne.

— **Gépüzemre berendezett sütőműhely.** A fővárosi sütőipar fejlődésében nagy haladást jelent a sütőiparosok mozgalma, mely szerint nagyszabású gépüzemre berendezett minta-sütőműhelyek létesítését tervezik s e tárgyban a kereskedelmi miniszter támogatásáért folyamodtak.

— **A beszterczebányai** kereskedelmi és iparkamara ujjaalakulása alkalmával Flittner Károly, a közügyek terén szerzett érdemeinek elismeréséért — ismét elnöknek választott.

— **Az országos iparegyesület** legutóbb megtartott szakosztályok össz-ülése alkalmakor Braun Mór zsolnai cipész új rendszerű bakancsot mutatott be felülbírálat céljából. Ez egy csattos cipő, amely készítőjének véleménye szerint a gyakorlati követelményeknek sokkal jobban megfelel, mint a most használatos fűzős bakancs. Előnye az új cipőnek, hogy a lábak feldörzsölése teljesen ki van zárva, mivel a cipő az oldalán alkalmazott csatt nyomása által szorosan a lábhoz simul s mindamelllett kényelmes és hajlékony marad. Reméli, hogy a bemutatott cipő a gyakorlatban teljesen be fog válni.

— **Életre való szövetkezet.** A művezetők országos szövetkezetének ruttkai kerületi egyesülete f. hó 9-én meglátogatta a zsolnai kerületi egyesületet. A résztvevők a zsolnai posztógyári kartársak szakszerű vezetése mellett megtekintették a posztógyár helyiségeit és tapasztalataikat egy igen fontos iparág részletesebb megismerésével tetemesen gyarapították. A művezetők országos szövetkezte elkövet mindent, hogy a maga elé kitűzött eszményi céljaihoz minél közelebb jusson. E célok a művezetőknek csekély havi részletek befizetése ellenében aggság vagy balesetek esetében évi támogatás nyújtása, az özvegyek és árvák segélyezése, állás-közvetítés, a tagok szakismereteinek ismertetése, fölolvások stb. által való növelése. E célok elérésére nézve csak üdvös lenne, ha az érdekeltek, mint technikai hivatalnokok, munkafelügyelők, műmesterek, mozdonyvezetők stb. minél számszerűbben belépnének az orsz. szövetkezet zsolnai kerületi egyesületébe. Ezen szövetkezet csakugyan megérdemli a pártolást és helyesen teszik a hozzátartozók, ha mentül többen belépnek abba. Jelentkezéseket elfogad a ker. egyesület elnöksége: Grün József, posztógyár, avagy a központi elnökség, Budapest VIII. Népszínház-utca 16. sz.

— **A zsolnai ipartestület** a tervbe vett kiállítás tárgyában f. hó 9-én tartotta közgyűlését, melyet Grün Gyula elnök nyitott meg az összejövetel célját magyarázó beszéddel. Ezután Kropácsy Mór titkár előterjesztette a kiállítás létrehozatala érdekében az iparosok részéről megindítandó mozgalom tervét, melyet többek hozzászólása után egyhangulag elfogadtak.

— **Szövőgyár — közvilágítás.** E furcsa ikervállalat létesítésén fáradozik F e n y v e s s y Ferencz, Veszprém város főispánja. E két különböző vállalatot — melyek egyikének sincsen ugyan semmi köze a másikhoz — egy kézben, helyesebben egy vállalatban óhajtja megvalósítani a nevezett főispán, hogy ez által a motorikus erőt minél alaposabban felhasználva, lehetőleg csekély, illetve megosztott költséggel juttassa előnyösb helyzetbe e két vállalatot.

— **Gyáralapítások.** *Kolozsvárt* egy betéti társaság gyógyszer-gyárat létesít. *Nagyváradon* pedig egy gazdák által alakult szövetkezet ezer hold terület bevonásával lenkikészítő- és feldolgozó gyárat alapítottak. — Ellenben a szombathelyi országos hírű huszfüstölő-gyár a rossz gazdálkodás miatt üzemét beszüntette. — A nagybecskereki szőnyeggyárról, a melyről azt mondták, hogy csődbe került, újabban az a hír érkezik, hogy a csődtömeggel történt megállapodások alapján újra felveszi az üzemét. Bizony ez kívánatos volna, mert ezzel a pozsonyi szőnyegszövő iskola fenállása is újra biztosítható.

— **A Szeged-kerületi iparmúzeum** a szegedi kereskedelmi és iparkamara házában nyitva áll vidékiek részére naponta, helybeliek részére vasárnaponként.

— **A magyar kir. kereskedelmi múzeum** keleti mintatára V., Váci-körút 32. sz. d. e. 9—12 óráig, továbbá a hazai termékek állandó kiállítása, a kereskedelem történeti gyűjtemény, a háziipari kiállítás pedig a városligeti iparcarnokban d. e. 9—12, d. u. 3—6-ig megtekinthető. A ki Budapestre utazik, el ne mulassza ezen nevezetességeket megtekinteni.

— **Kisázsiai viasz Magyarországon.** A szmirnai osztrák-magyar konzul jelentéséből megtudjuk, hogy a viasztermelési központok: Adalia, Rhodus, Marmara, Mela, Aidon stb. s évi termelés 225,000 kilogrammig fokozódik, a minek nagy része Ausztria-Magyarországba szállítatik. A viasz gyűjtése szeptember és október hónapokban kezdődik, ez egyszersmind a kivitel ideje is, amely azután az egész éven keresztül tart. A viasz táblákban 1-től 10 oka sulyban kerül a kereskedelembe, ugyancsak oka szerint is árusítatik el. Az a hitünk, hogy mezőgazdák vagyunk, minthogy iparunk nincsen, el kell hinnünk, hogy mi magyarok gazdálkodók vagyunk, de úgy látszik, hogy rossz gazdák; még a viaszot is más termeli részünkre. Pedig ez a termelési ág egyike azon jól fizetőeknek, amelyek

a termelőnek mi költségébe s fáradságába sem kerülnek. Ugy látszik, nem vagyunk még elég szegények arra, hogy az efelével is érdemesnek tartsuk bibelődni. Így vagyunk a selyemtermeléssel, ehhez is csak egy kis jóakarattal, egy kis gondkellene és más munkára nem használható családtagok szépen elvégeznék úgy a viasz-, mint a selyemtermelés körüli teendőket.

— **Az örök-mozgó.** Ez a megoldhatlan kérdés immár rég foglalkoztatja az elméket és sok elme bomlott már bele eddig is. Rokona ez a kormányozható léghajónak, a mely noha nem tartozik annyira a megoldhatlan kérdések közé, még is mind máig várja lángeszű mesterét. Most egy lap arról hoz hírt, hogy egy székely tanító, Szabó József, egy gépezetet talált föl, a mely varrógéptől kezdve malmot, cséplőt, fűrészt, vasúti vonatot, hajót, minden állati és emberi segítség nélkül, a föld vonzóerejének felhasználásával hajt, visszakapván munkájában az elvesztett erőt. (?) Ez a gép tűz, víz, villamosság, benzin, szóval minden költség nélkül végtelen (?) időnkig ingyen munkát végez — megfelelő szerkezettel. Üzembe hozatalával milliókat lehet majd megtakarítani emberi erőben és tüzelő anyagban. Hír szerint Udvarhely-megyéi iparfejlesztő bizottsága hathatósan támogatja a föltalálót és pénzsegítséget szavazott meg a találmány szabadalmazására. (???)

— **A budapesti (ipari) munkaközvetítő intézetnél** az e heti kimutatás szerint 5574 munkás keres foglalkozást, kik közt majdnem minden iparág képviselve van, hiányzik azonban és munkát kaphat helyben: 6 szücs, 1 fémciszoló, 2 ércnyomó, 1 galvanizáló; vidéken: 5 szücs, 1 kalapos, 48 férfi-, 5 női- és 14 magyar-szabó, 38 férfi- és női-czipész, 12 csizmadia, 2 késes, 4 órás, 1 mézeskalácsos, 3 aranyműves, 1 galvanizáló, 2 gépharisnya-kötő, 4 paplanos, 2 kaptafa-készítő, 2 kosárfonó. Keresnek továbbá: vasalónőket, székfonónőket, fehérnemű-készítő és varrónőket, könyvnyomdai berakó nőket, könyvkötődékekben hajtogató nőket, doboz-készítő nőket és harisnyakötő nőket, czipőtűző nőket, férfi és női szabókat. Inasfiukat felvesznek: asztalos, bádogos, czipész, czimfestő, fényező, fa-esztergályos, kárpitos, czinkografus, lakatos, férfi- és női-szabómesterek, kereskedők, nyomdák és gyárak. Tanuló leányokat pedig: czipészek, varrodák és gyárak. Jelentkezni kell az intézetben VIII. ker., József-körút 36. sz. alatt.

Találmányok és szabadalmak.

Ujítás a gázszótestek használatáról. Az új francia találmány abból áll, hogy a gázégők a most használatban levőktől eltérőleg, lefelé, függő alakban vannak alkalmazva s így világító ereje hatásosabb s állítólag a fogyasztás is kevesebb. Majd meglátjuk!

Vállalatok és árlejtések.

(Az e rovatban közölt ajánlati versenyekről — melyek érdekelhetik gazdasággal is foglalkozó iparos, valamint kereskedő olvasóinkat is — bővebb felvilágosítással készséggel szolgálunk, ha a kérdésekhez a megfelelő válasz-bélyeg van csatolva.)

A deési m. kir. pénzügyigazgatósághoz az 1903—1905. években papír és irodai szereinek biztosítására. Az évi szükséglet megközelítőleg a következő: Legfin. miniszterpapír 20,000, legfinomabb fehér, bordázott és fényezett papír 30,000, légszáritott vastag csomagoló papír 1000 iv, itatóspapír 500, levélboríték kisebb 30,000, levélboríték nagyobb 10,000 darab, vékony szürke spárta 200, legvastagabb közöns. spárta 50, nemzeti színű spárta 200 gombolyag, házi czérna 1 kgr., vörös carmin tinta 60, kék tinta 12, zöld tinta 12 üveg, pecsétostya 6000 drb, pecsétviasz 18 doboz, olvasztott mézga 12 üveg. Bánatpénz 100 kor. Határidő: *f. évi decz. hó 20.*

A magyar kir. államvasutak igazgatóságához az 1903. és 1904. években szükségelendő zöld habbőrök (szattyán-maróquin) biztosítására; bánatpénz 5%. Határidő: *f. évi decz. hó 11.*

A kassai m. kir. államiépítészeti hivatalhoz a jablonczai róm. kath. templom helyreállítására; előirányzat 1663 kor. 90 fillér és a hitközség által természetben kiszolgáltatandó vagy 278 kor. 40 fillér készpénzzel megváltható 74 kézi és 42 igás napszám. Határidő: *f. évi decz. 17.*

A cs. és kir. 4. hadtestparancsnokság kebelébe tartozó hadbiztossága az 1903. évben szükséges kötszerek szállításának biztosítására írásbeli ajánlati tárgyalást hirdet. Határidő: *folyó évi december 5.*

A m. kir. államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetősége az 1903. évi agyag, kavics, terméskő, fedőpala és különféle téglaszükséglet szállítására pályázatot hirdet. Bánatpénz 5%. Határidő: *f. évi decz. 4.*

Uj iparos-lap.

„Kefekötő mesterek és segédek szaklapja“ ezimen, kis, 8 oldal terjedelmű, havonként egyszer megjelenő, magyar és német szövegű lap indult meg Budapesten.

Az ily ritkán megjelenő lapok még akkor sem felelhetnek meg feladatuknak, ha azokban kizárólag csak is a szakma érdekeit szolgáló közlemények tárgyalatnának, még kevésbé, ha ezen csekély terjedelmű lap ritkított sorokkal, egy és ugyanazon szöveggel, magyar és német nyelven jelenik meg.

Kerestük a kétnyelvű lapban a létjogosultságát indokló *szakközleményeket*, de biz abban egy általános, a segédek helyzetét érintő rövid közleménynél egyebet nem találtunk s így a legjobb akaratumk mellett sem tudjuk úgy üdvözölni, mint hézagpótló laptársainkat szoktuk.

Már maga a nyomdai kiállítása is a legvilágosabb izléstelenség.

Rosz benyomást tesz reánk az egész lap úgy külalakja, mint kétnyelvűségével s önkénytelenül vetjük fel a kérdést: mi szükség volt e lap megindítására, ha csak nem az, hogy a magyar saját otthonában arcul ütessék néhány magyar kenyéren élő német kefekötő-segéd miatt.

Ugyan, tisztelt laptárs, arányban áll-e azon áldozattal, melyet amugy is szűk terének feláldozása által hozott, ama néhány idegen nyelvű segéd előfizetésével?

Érdemes-e ezekért lapja fele részét feláldozni és a magyar önálló mestereket megsegényíteni? Mert feltételezzük, hogy kefekötő mestereink mind jó hazafiak s valamennyien birják és szívesen beszélnek édes magyar nyelvüket az Urnak 1902-ik évében.

Egyéb iránt a lap ára egész évre 2 Kor. 40 fill. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Bezerédi- (jó magyar hangzásu) utca 6. szám.

Hasznos tudnivalók.

(Ezen rovat alatt állandóan közölni fogunk a gyakorlati életben előforduló hasznos tudnivalókat, hogy azokat adandó alkalmakkor t. olvasóink értékesíthessék.)

Befagyott ablaküvegek tisztítása. Egy maroknyi konyhasót feloldunk egy liter vízben s az oldatot megmelegítjük. Az úgy kapott meleg sósvízbe spongyát mártunk s azzal a befagyott ablaküveget addig dörzsöljük, míg a jég rajta megolvad. Ekkor az üveget ruháival hirtelen szárazra töröljük.

Ágytollak tisztítása. A szennyes tollat langyos szódalúgba teszszük, s órákig benne hagyjuk. Innen kivéve, tiszta szóda-lúgban jól megforgatjuk, majd kifeszített hálón megszáritjuk.

A bor hordóiszének elvétele. A borba finom faolajat töltünk, a hordót bedugjuk s huzamosabb ideig ide-oda hengergetjük. Az olaj minden rosz ízt magába vesz.

Nyákos és nyúlós fehér bort ismét élvezhetővé teendő, következőleg járunk el: A bort elég tágas kannába öntjük, ebben jó ideig nyírfaseprővel verjük. Ennek megtörténtével a bort kevés tannin hozzáadása által derítjük.

Alföldi mészáros-iparosok figyelmébe.

Egy szerény, jóviseletű mészáros-iparosifju szeretne tapasztalatok szerzése céljából Alföldre menni. Jelenleg Nyitra megyében van. Szíves ajánlközesokat Guba Pál főt. ur címéhez kérjük intézni Privigyére.

(A munkakereslet és kínálat e nemét is díjmentesen eszközöljük, csak kérünk 1—1 válasz-bélyeget is küldeni, hogy a feleletet megadhassuk.)

Országos vásárok.

November 26. Magyarfalva, Módos.
 Nov. 27. Bazin, Béla (Szepes), Bodrog-Keresztur,
 Lajos-Komárom, Nagy-Kálló, Nagy-Szaláncz, Tiszalök.
 November 28. Rába-Szt.-Márton.
 November 29. Abony, Bánok-Szt.-György, Besz-
 tercebánya, Szentegyházás, Ürmény.
 November 30. Borsód, Apátfalva, Babócsa, Bethlen,
 Bihar-Püspök, Breznóbánya, Buttyin, Csokmány, Derecske
 (Bihar.), Delta, Dombóvár, Felső-Lendva, Halmi, Héder-
 vár, Nagy-Lucska, Seregélyes, Szent-György, Szék, Tisza-
 Tarján, Zalaegerszeg (decz. 1.), Zemplén.
 Decz. 1. Kászony, Kismartonos-Váralja, Nagy-Kikinda.
 Decz. 2. Bonyhád, Kibéd, Ó-Lubló, Nagy-Kanizsa,
 Nagy-Oroszi, Nagy-Szombat, Oravka, Pozsony, Sajó-Szt.-
 Péter, Sárköz, Siklós, Tornalja,
 Decz. 3. Egerbegy, Jászapáti, Kékkő, Felső-Met-
 zensef, Nagy-Megyer, Poprád, Soborsin.
 Decz. 4. Bokdány, Cséffa (Bihar) Feled, Nyirbátor,
 Stomfa, Stridó, Zircz, Zurány, Dugoszele (Horvátorsz.)

Pót-vásár.

A Kiskun-Laczházán mult hó 13-ára esett, de meg-
 nem tartott országos vásár november hó 30-án fog
 megtartani.

Szerkesztői üzenetek.

Dr. F. F. urnak Bpest. Küldeményével meg-
 örvendeztetett. Érdekes és lapunk tárczarovatában közöl-
 jük. A felelős szerkesztő kíváncsi a család fejének Ön
 útján küldött üzenetének eredményére és gyanuja van,
 hogy Bertalan ur meglepetésre készül. Ugy legyen! Szi-
 ves üdvözlötünk Önnek és a Bertalanéknak!!!
Könye Gy. urnak. A sürgött lappéldányokat
 elküldtük. Nem-e a postai kézbesítésnél van a hiba?
T. Löwenbach B. urnak. A küldeményét csak
 lapunk lezárta után kaptuk. Sajnálattal csak a jövő
 számban közölhetjük. Üdvözlötünk!
H. . . . y Imre Veszprém. Örvendünk, ha
 iparostársaink a vezérférfiak tevékenységét hálással el-
 ismerik. Bauer Károly testületi elnöknek névnapja alkalmá-
 béli megünnepeletése arról tanuskodik, hogy nem
 csak az iparosok körében örvend köztiszteletnek, hanem
 a megye és város első férfiai is osztoznak örömeiben.
 Legnagyobb sajnálatunkra azonban nem közölhetjük a

különböen becses levelét, mivel annak tartalma nem
 általános iparügyi, hanem a közszeretelben álló ipar-
 testületi elnöknek feldicsérése. Mi is őszintén üdvözljük
 az igen t. elnök urat névnapja alkalmából!

Drahos János Makó. Itt közöljük b. sorait:
 Miután „A Mi Lapunk“ tetszésem annyira megnyerte,
 hogy azt minden iparos társamnak ajánlom, mint olyan
 nélkülözhetetlen iparos lapot, melyet egy értelmes iparos
 sem mulaszthat el megrendelni; kívánom, hogy az iparos-
 ság nagyobb része felfogja azon magasztos elvet, mel-
 lyért önök küzdenek, akkor tudom, hogy iparunk fel-
 fog lendülni, mivel önöknek ebben oroszlanrészük van.
 Fogadják őszinte üdvözlömet és jóindulatom kifejezését.
 Bizom nagyon szép és köszönjük, hogy buzdító szavaival
 serkentő iparos társainkat „A Mi Lapunk“ támogatására.
 Ebben ugyan nem szökölködünk, de sajnosan tapasztal-
 juk, hogy iparos társaink kérték ugyan a lapnak
 megküldését, ámde figyelmeztető kérésünk daczára még
 mindig nem küldték be az előfizetés csekély összegét,
 pedig hát még a halál sincsen ingyen.

Fullajtár Dániel Nagyszentmiklós. Meg-
 kaptuk, de szívesen vennénk, ha timárügyekre vonat-
 kozó értékes gyakorlati közleményeivel is szerencsételné
 lapunkat. Üdvözlöttem.

Sáros József Bicske. Becses soraira legközelebb
 levélbeli választ adunk.

Kérdező Nova. Jelzalogköcsönöket házakra
 csakis megyeszékhelyeken adnak; míg földekre az ország
 minden vidékére. Ilyenek elnyerése céljából szükséges:
 a telekkönyvi kivonat, a kataszteri birtokviszonyok ha meg-
 van, a birtokra vonatkozó adásvételi szerződés.

Bodnár Péter műlakatos, Nagy-Szt.-Miklós.
 Megkaptuk. Ismerjük képzettségét és bár tudjuk, hogy
 igen elv n foglalva, mégis arra kérjük, hogy támogassa
 lapunkat ne csak előfizetésével, de b. közleményeivel
 is. Üdvözlöttem.

Szirmay és Nagy cég Nagyváradon. Az
 igen sok megrendelő közül eddigi kevés fizetők számát
 önök egygyel szaporították, a mit köszönettel nyugtatunk.
Suppkogel Gyula, Orosháza. Megérkezett. Üd-
 vözlését szívesen viszonzzuk.

Andrik Károly, Bált. Megjött. Miért kíváncsi
 ön előfizetőink számára és címreire? nyugodt lélekkel
 mondhatjuk, hogy iparos-szaklap nincs az országban,
 mely annyi előfizetőt tudna felmutatni rövid 2 hónap
 alatt mint mi, a mit iparos társaink jóindulatának
 köszönhetünk.

Munkaközvetítés.

Munkakereslet és kínálat 1902. évi november hó 21-ig.

	Keres- let	Kínál- kozók		Keres- let	Kínál- kozók		Keres- let	Kínál- kozók
Arany- és ezüstműves	3	5	Gőzkazán- és felszerelés-kész., kazánkovács	—	55	Kötélgyártó	1	3
Asztalos	76	503	Hangszerkészítő	—	—	Kőműves	3	137
Ács	2	79	Hentes	—	114	Könyvkötő	9	3
Agynevelő- és kötszerkészítő	4	—	Kalapos	3	3	Lakatos	5	300
Bádgos	12	98	Kádár	19	39	Mázoló	1	89
Bőrdiszárúkészítő	—	—	Kályharakó, kályhacsináló	—	6	Mechanikus	3	45
Czipész	79	29	Kárpitós	8	45	Mészáros	2	76
Czukrász, mézeskalácsos	3	12	Kerékgyártó	—	—	Selyem- és kelmefestő	—	5
Esztergályos (famunkára)	27	28	Keztyűs- és sérvkötő-készítő	—	—	Órás	6	7
Fém- és vasesztergályos	5	98	Kocsifényező	4	55	Pala- és cserépfedő	—	6
Fém- és vasöntő	—	73	Kosárfonó	3	1	Paszománykészítő	—	—
Fémkőszőrülő, csiszoló	2	10	Kovács, kőskovács, szerszám- készítő, reszelővágó	8	372	Pék	1	26
Fodrász	4	155	Kőfaragó	3	22	Rézkovács	—	12
Fonó- és szövősegéd	2	6	Kőtszövő, kötősegéd	2	—	Szobafestő	—	16
Fafaragó	8	27				Szűcs	16	8
Gáz- és vízvezeték-szerelő	1	14				Szabó (férfi és női)	315	113
Gépgyártó, géplakatos	1	379				Szajgyártó, bőröndös	3	48
Gépszíjkészítő	—	—				Timár, varga, bőrfestő	—	5

A munkaközvetítés ingyenes, megkeresésekhez azonban válaszbélyeg csatolandó.

MAGYARHÓN ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGIOBB HIRNEVÜ ÓRAÜZLETE.

Alapítatótt 1847.

Brausweller János
Szegeden. Cs. és kir. kizárólagosan
szab. chronometer- és műorás, főttalálója
a remontoir ingaóráknak
stb. stb.

**ÓRAK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással
RÉSZLETFIZETÉSRE**

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

„Viola“-Crème

(fehér v. rózsaszinben)

használata mellett
májfoltok,
szeplők és pörsenések
néhány nap múlva eltűnnek.

Egyedüli készítője:

Gerle Jenő

gyógyszertára

a „Kigyóhoz“

Szegeden, 21-21-9

Klauzál-tér, Kiss D.-féle ház.

Staffner S.

művésnök- és ruggyanta bélyegző-készítő
Szegeden,
Oroszlán- és Kárász-utczákban.

Ajánlja ár- és kivitelben versenyképes ipar-
telepét az igen t. iparos-társainak, ipartestület
eknek, társulatoknak, egyleteknek, kereske-
dőknek és mindenkinek legmelegebben. Készít:
mindennemű pecsétnyomókat, ruggyantabélyeg-
zőket és hordó-pecsétnyomókat; monogrammo-
kat arany, ezüst vagy ércben. Zászló-szegeket
a legegyszerűbbektől a legdiszesebb kivitelben,
véssett vagy öntött czimtablákat, kelet-bélyegző-
ket, sablonokat s minden e szakba vágó egyéb
cikket a legjutányosabb áron s legjobb kivi-
telben a lehető leggyorsabban.

Vidéki megrendelések pontosan
eszközöltetnek. 55-10-8

Olvassuk!

Fontos!

Nélkülözhetlen háztartási, ipari és gazdaság. cikkek!

KIZÁRÓLAG HAZAI GYARTMÁNYU
legszilárdabb kivitelű kefeárúk a legolcsóbb árak mellett kaphatók:

Ifj. Vajda Sámuel
kefeárúgyár nagybani raktárában
SZEGEDEN, Vár-utca I. szám.

Vidéki megrendelések pontosan és lelkiismeretesen utánvét mellett eszközöltetnek.

Eladás nagyban és kicsinyben.

Eladás nagyban és kicsinyben.

Árjegyzék

kívánatra

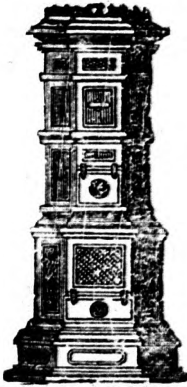
ingyen

és bérmentve.

KERÉKES MIHÁLY

kályha- és agyagárúkesztő

Békés-Csaba, Vasut-utca, Nádor-szálloda mellett.

Cserépkályhám a legjobb tüzálló agyagból készül-
nek és azoknak ugy jósága, mint tisztaságáért mindenkor
kezeskedem. Megrendelés utján bármily színben és kivitelben
készitek. — Raktáron tartok:

takaréktűzhelyeket, fürdőkádakat,
falburkolatokat,
épület-diszeket, kerti diszeket és vázákat,
továbbá elvállalom régi kályhák átrakását és tisztí-
tását is; ugyszintén e szakba vágó minden munkát pon-
tosan és jutányosan eszközölök. 59-5-5

Glöckner József

az Alföld egyedüli legjobban berendezett

VEGYI TISZTÍTÓ és

MŰFESTO GYÁRA

férő, női és gyermekruhák, végárúk és
csejkefűggönyök számára.

Főüzletek SZEGEDEN:

Iskola-utca 27-28. saját ház.

. Kárász-utczán a Profétának átal.

Bástya-utca a Stefániával szembe. . .

Fióküzletek:

Temesvár: belváros Jenő herczeg-utca.

Ujvidék: Futtaki-utca.

Szentes: Kossuth-utca.

Vegyí tisztító-telep: Szegeden, a Kálvária-uton.

82-5-8

Pály Testvérek
vasöntöde és gépgyára
Szegeden, Kálvária-utca.

Gyárt: ¹⁻³⁻⁷
Borsajtókat.
Felvonó darut.

ELVÁLLAL:
Gépjavitásokat, új gépek és gép-
részek, vasöntvények készítését.
Szij- és fogaskerekek, tengők,
csapágyak, gőzmalom-, téglagyár-
és kendergyár berendezéseket.

Első erdélyi görbléczgyár
WEINRICH FRIGYES, SZASZ-RÉGEN.

Olesó áron ajánlja gőzölt és jól kiszá-
rított fából tetszetős alakban, tisztán ké-
szített **görbléceit** minden faiparosnak.
— Ingyen képes árjegyzéket küld. —
Diófát magas áron vesz. — A gyár na-
gyobbítása végett egy még jó karban lévő
12 lóerejű Hoffmeister-fele gőzmotor és egy
egész új injektor olesón eladó, vagy egy
25—30 lóerejű félstabil gőzgéppel elese-
relendő. 22-13-9

Hazai ipar! **Hazai ipar!**
Szabályos, görblécken és módosított
TENTA-ITATÓ-DESKÁIMAT
t. iparostársaim és a n. é. közönség szives párt-
fogásába ajánlom. — Szabályos görbléckenysége
folytán tisztán itat, domboru fedele nem görbülhet
s hosszasan lenyúló csavarja pedig képessé teszi a
legnagyobb mennyiségű itatás papír befogadására.
Ára 1 darabnak 1 korona.
Tömeges megrendelésnél 10 és 20% árengedmény.
Tisztelettel Ifj. **BELLER PÉTER**
műszertergályos, H.-M.-Vásárhely.

Rápolti, Kun és Tóth
műszövék,

valódi lenárúk, finom kamuka asztal-
neműek, jaquard-mintás és
nyüstös-árúk s a székely házi szö-
vött cikkek készítői

Székely-Udvarhelyen.

Alföldi képviselete:
BABÓS ELEK kötszövénei
Szegeden. 23-13-9

KISS D. ÉS MÁRSA UTÓDAI
SZEGED.

Női divatárú-üzlet.

FÉRFI SZABÓSÁG.

KÉSZ NŐI FELÖLTÖK.

PÁRISI UJDONSÁGOK.

Dús választék: 25-13-9

NŐI RUHA-KELMÉK,

SELYEM- és BÉLÉSÁRÚKBAN.

Bizományi raktár:

EREDETI PÁRISI MODELLEK,

NŐI KALAPOKBÓL.

KUNITZER JENŐ

ortopäd és különlegességi cipész-üzlete
SZEGEDEN, Kossuth Lajos-sugárút,
szemben a Csikós-féle söresarnokkal.

Kitűnő munkámmal a legkényesebb igénye-
ket is legjobban kielégítem. Erőkegy láb-
nál felette nagy gondot fordítok.

Gyors, pontos, gondos és olcsó munkát
ígérve, kérem becses rendeléseit. 60-13-7

ELSŐ SZEGEDI
HARISNYAKÖTŐGYÁR.

Babós Elek

kötszövé-gyára Szegeden.

Nagy raktár

minden e szakmába vágó cikkekéből.

Egyedüli beszerzési forrás
saját készítésű egész vékony
kötött harisnyakban.

Elvállal fejeléseket, még a vékony
szövöttket is, 25—50 krig.

Fűtő-anyagok

legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrása

Schlesinger Mór

tüzifa- és szén- kereskedésében
Szegeden Párisi-körút 35.

Telefon 146. szám.

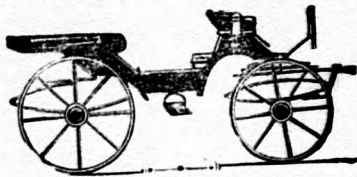
A ánlók szobafűtéshez legjobb minőségű
Karolinbányai porosz szalon-
szenet, légszesz-pirszenet és
legjobb minőségű **hazai petrozzé-**
nyí koczka-szenet. — Kereskedők
és iparosok figyelmét különösen felhívom
a tisztán kezelt **fa-szenemre.**
Pontos és lektismeretes kiszolgálásért
kezeskedem.

Az alföld legnagyobb kocsigyártó telepe.

IFJ. HODÁCS JÁNOS

SZEGEDEN, Kistisza-utca 4. szám, Maros-utca folytatás.

Állandó nagy raktár

kész hintókból.

Képes árjegyzék kívánatra ingyen.

14-5-6

BRAUN JÁNOS

első alföldi hangszerkészítő és látszerészeti üzlete

Kárász-utca 7. → SZEGEDEN. ← Kárász-utca 7.

Ajánlja a legjobb minőségű, saját készítésű 89-13-9

FÚVÓ- és VONÓ-HANGSZEREIT

és ezek alkatrészeit, mint: legfinomabb olasz és német bőlhúrokat, vonókat stb. Dús raktárt tart mindennemű hegedűk, gordonkák, gitárok, eziterák, nagybőgők, tamburák, czimbalmok, sipolák (clarinetok), fuvolák, okarinák, harmonikák és különféle hangszerek, mindentféle rézfúvók és zenélő automatákból.

Nagy választék orrcsöptető, szemüvegek, táv- és látószöveg, szesz-, hő- és légsúlymérők-, vízmértékek- és rajzeszközökben.

Egyedül készítője a megadott rugékony acélszemüvegeknek.

Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Vicskó Testvérek

Kocsigyártók

Békés-Csaba, Zsidótemplom-utca.

Van szerencsénk a n. é. közönség figyelmét felhívni *kocsigyártó telepünkre*, hol mindennemű *ruganyos kocsikat, teherszállító-kocsikat*, valamint minden e szakba vágó munkákat *gyorsan, pontosan és olcsón* eszközölünk. 26-8

Gyenes Pál

agyagkályhakészítő Szegeden.

Raktáron tart nagy választékban

saját készítményű kályhákat

mindentféle színben. 13-8-8

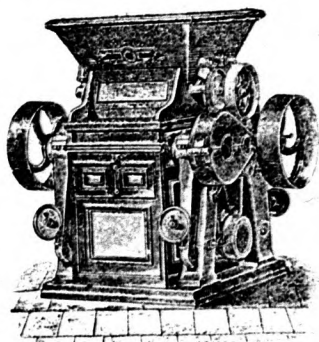
Elvállal ujbból rakásokat és javításokat.

Vidéki megkeresésre készséggel válaszol.

ELSŐ MAGYAR MALOM- ÉS SZERSZÁM-GÉPGYÁR

70-12-5

törv. bejegyzett cég

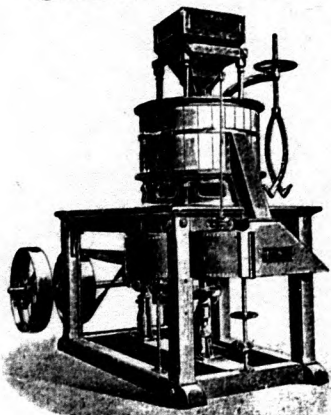

Tóth Sándor Kaposvárrott

gyárt és szállít:

teljes malom- és gyárberendezéseket,
vas- és fém-géprészeket

minta és rajzok után.

Költségvetés és árjegyzék ingyen és bérmentve.

LEGKEDVEZŐBB FIZETÉSI FELTÉTELEK.

Gyors és pontos kiszolgálás jótállással.

Seelenfreund S.

vésnöki és előnyomtató műintézete,
SZEGED, Valéria-tér 9. sz.

Vésnöki műintézetemben és előnyomtató-mintakészítő műhelyemben készíttetnek a legszebb kivitelben **bélyegzők** és **peesétnyomók**.

Egyletek részére **ZÁSZLÓSZÖGEK**.

Teljes előnyomda berendezéseket, gyorsan és olcsón **részletfizetésre** is szállítok.

Latin, gót, héber és ciril táblák, betűk, monogrammok, templomi felszerelésekre különösen be vagyok rendezve.

Vidéki megrendelések gyorsan és legszebb kivitelben eszközöltetnek.

A szegedi és szabadkai új zsidó templom vésnök-munkáinak szállítója.

Traub B. és Társa, Szegeden

ajánlja korszerűen és gözerőre berendezett

könyvnyomdáját, ♦ ♦ ♦ ♦ ♦

♦ ♦ **könyvnyomdai műintézet és díszkönyvkötészetét**

minden e szakba vágó munkák, u. m.: ipartestületi vagy egyesületi alapszabályok, meghívók és egyéb szükségleti nyomtatványok; részvények, betét-könyvek; levélpapírok, számlák és levélborítékok minden alak és minőségben, árjegyzékek, czimkártyák és névjegyek szállítására. **Munka- és iparostanonciskolai ellenőrzési könyvek**, valamint **tanonczszerződések és tanonczbizonyítványok**, költségjegyzékek és egyéb kezelési nyomtatványokból nagy raktárt tartunk és azokat kitünő kivitelben, a megrendelések beérkeztekor azonnal, a legolcsóbb áron szállítjuk. — Kivánatra minták és árakkal készségesen szolgálunk. — Kérjük szükség esetében cégünkhez fordulni.

16-8-6

Tisztelettel

Traub B. és Társa, Szeged.

Nyomatott Traub B. és Társa könyv- és könyvnyomdájában Szegeden.